

Storebekk kraftverk AS
v/ Øyvind Gundersen
Assæveien 64
4848 ARENDAL

01.04.2022

Til Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo

Klage på deler av avslag på søknad om tillatelse til utvidelse av Storebekk kraftverk i Evje og Hornes kommune

Storebekk kraftverk AS klager på den delen av vedtaket som gjelder avslag på økt slukeevne i Storebekk kraftverk.

- **Ny hydrologisk beregning viser at med en maksimal slukeevne på 1,1 m³/s og 30 l/s i minstevannføring hele året blir det igjen relativt sett like mye vann i elva som det NVE allerede har vurdert at ikke er konsesjonspliktig.**
- **Forekomsten av bleke blir ikke påvirket. NVE har vektlagt temaet i for stor grad i forhold til hva som er de reelle virkningene for arten.**
- **Øvrige allmenne interesser blir ikke negativt berørt, og kraftverket vil få en økt produksjon på 0,7 GWh, et aldeles glimrende O/U-prosjekt rett og slett.**

Innledning

Storebekk kraftverk ved Øvre Dåsvatn i Evje og Hornes kommune ble bygget i 2004 etter at NVE hadde konkludert med at bygging av kraftverket ikke var konsesjonspliktig etter vannressursloven. Kraftverket har en installert effekt på ca. 2 MW og produserer om lag 7,3 GWh/år.

Storebekk kraftverk AS, (heretter SK), søkte den 22.02.2018 om tillatelse til oppgradering og utvidelse av Storebekk kraftverk. Søknaden var tredelt, i form av å øke slukeevnen fra 0,88 m³/s til 1,25 m³/s, en regulering av inntaksbassenget med 5 meter, alternativt 3 meter og endring av størrelsen på minstevannføring fra 30 l/s hele året til 40 l/s om sommeren og 10 l/s om vinteren. Tiltakene ville innebåret at det måtte legges en ny vannvei, parallelt med eksisterende, på de øverste ca. 1000 meterne av vannveien og at eksisterende inntaksdam måtte heves inntil 4 meter og dessuten en mindre ombygging på inntaket for å tilpasse det til differensiert minstevannføringslipp. Samlet ville oppgraderingen gi en økt produksjon i kraftverket på ca. 2,4 GWh/år.

I vedtak av 22.02.2022 har NVE avslått søknaden fra SK om utvidelse av kraftverket. Begrunnelsen for vedtaket var at tiltaket vil kunne ha negativ innvirkning på bestanden av bleke og andre akvatiske verdier i vassdraget, at de ville sikre fortsatt ivaretagelse av en bekkekløftlokalitet av B-verdi og øvrige landskapskvaliteter, og at myr- og våtmarksområder ville blitt påvirket ved reguleringen.

SK mener at NVE har vektlagt enkelte av de negative virkningene for tungt i sin avveining. Vi har likevel kommet til at når det gjelder avslaget på selve reguleringen så vil vi akseptere NVEs avgjørelse da vi anser det som lite sannsynlig å få medhold i en klage på den delen av avslaget. Det samme gjelder endring av størrelse på minstevannføring. Vi står da igjen med at vi klager på den delen av

vedtaket som gjelder økt slukeevne i kraftverket. NVE har gitt utsatt klagefrist til 08.04.2022. Klagen er derfor rettidig.

Begrunnelse for klagen

Historikk

Storebekk kraftverk ble bygget med en slukeevne på 675 l/s, og med en minstevannføring på 55 l/s. Senere har SK fått fritak for å redusere minstevannføringen til 30 l/s, konsesjonsfritak for å øke slukeevnen til 880 l/s og fritak for å sette inn en ekstra turbin med effekt på 400 kW forutsatt at ikke begge turbinene driftes samtidig. NVE har i sitt vedtak brukt en del plass på å omtale disse endringene og påpekt at anlegget i perioder har brukt mere vann enn konsesjonsfritaket gir rom for. Det blir vist til at det er opprettet en egen reaksjonssak på dette forholdet. Vi har sendt inn egen kommentar til NVE om dette da saken ikke er så åpenbar som NVE vil ha det til, og saken er p.t. ikke avsluttet. Vi mener at det forholdet uansett er en egen sak som ikke skal blandes inn i herværende sak som gjelder søknad om tillatelse til å øke slukeevnen i kraftverket.

Endrede forutsetninger

I og med at SK ikke klager på avgjørelsen om å avslå søknaden om regulering av inntaksmagasinet blir forutsetningene endret for hva som er optimal utnyttelse. SK har derfor sett på hva som vil være den mest hensiktsmessige størrelsen på slukeevne i kraftverket, basert på nye hydrologiske beregninger, produksjon/økonomi og hensynet til allmenne interesser.

SK har som del av dette fått Norconsult til å gjøre en ny gjennomgang av hydrologien i vassdraget. Denne er vedlagt. Gjennomgangen har gitt en del verdifull ny informasjon som vi mener gir grunnlag for å kunne vurdere avslaget på økt slukeevne på nytt.

I de tidligere konsesjonsplikt vurderingene som har vært til behandling, har det vært lagt til grunn en middelvannføring på 0,55 m³/s. Eksisterende konsesjonsfritak gir anledning til å utnytte 0,88 m³/s, dvs. en slukeevne på 1,6 * middelvannføringen. Det er et moderat vannuttak sammenlignet med hva som er vanlig praksis for størrelse på slukeevne nå for tiden.

I den nye hydrologiske gjennomgangen som er gjort, og basert på historisk produksjon i årene 2009-2019, og også kvalitetssikret mot produksjon i nabovassdraget Veiåni, viser det seg at middelvannføringen er høyere enn det som er oppgitt i NVEs avrenningskart. Dette gir også mening i og med at tallene i NVEs avrenningskart er basert på perioden 1961-90, og dermed ikke gjenspeiler den generelle tilsigsøkningen grunnet noe varmere klima.

Basert på reell produksjon over en årrekke så mener vi at rett størrelse på middelvannføringen er på 60 l/s/km², tilsvarende 0,688 m³/s ved inntaket til kraftverket. NVE har tidligere vurdert at et vannuttak på 1,6 * middelvannføringen ikke vil være til nevneverdig skade eller ulemper for allmenne interesser. Vi er helt enig i den vurderingen. NVE har altså allerede vurdert det slik at når det er igjen relativt sett like mye vann i elva som det vi nå legger opp til så vil ikke allmenne interesser bli påført nevneverdige ulemper.

Det betyr i praksis at en økning i slukeevnen i kraftverket til 1,1 m³/s ikke vil introdusere nye virkninger i vassdraget som ikke NVE allerede har vurdert ved konsesjonsplikt vurderingen i 2008.

Vi har også fått gjort en ny vurdering av de typiske lavvannsverdiene, og har fått at alminnelig lavvannføring er 12 l/s, 5-persentil vinter er på 29 l/s, mens 5-persentil sommer er på 7 l/s. SK trekker som nevnt søknaden om endringer i minstevannføringsnivå. Ved å opprettholde 30 l/s hele året vil det slippes en minstevannføring som er høyere enn lavvannsverdiene, til dels godt over på sommeren som er den mest utsatte perioden.

Virkninger for allmenne interesser

I denne gjennomgangen vil vi kun konsentrere oss om områder der en økning teoretisk kan tenkes å ha negative konsekvenser. Vi mener at for alt av allmenne interesser utenfor elvestrengen har ikke en økning i slukeevne merkbare virkninger i det hele tatt, og det vil vi ikke bruke tid på.

Arter

NVE skriver følgende i sitt vedtak hva gjelder arter:

«De biologiske undersøkelsene avdekket en relativt rik moseflora, men det er ikke påvist rødlistearter innen denne artsgruppen. NVE mener en utvidelse av tiltaket vil være negativt for fuktkevende arter, men at dette kan aksepteres dersom minstevannføringen settes høyt nok, eller at slukeevnen ikke økes vesentlig. Reguleringen og økningen i slukeevne vil ha negativ innvirkning på artsinventaret i vassdraget, da særlig en regulering vil gi mer statiske og stabile vannføringer generelt sett.»

Vi vil her igjen påpeke at reguleringen nå er utelatt. Vi har dessuten fjernet forslaget om å senke minstevannføringen om vinteren og som NVE selv sier, det er ikke rødlistearter som er påvist.

Den eneste merkbare forskjellen med en slukeevne på 1,1 m³/s fremfor dagens 0,88 m³/s vil være at det blir noen færre dager med overløp. Det vil være overløp ca. 15 % av tiden, dvs. ca. 55 dager i året mot 69 i dag i et normalår, og ca 45% av tilgjengelig vann vil fortsatt renne i vassdraget mellom dam og Stasjon. jf. varighetskurven i vedlegget, figur 1 Vi mener disse relativt få dagene ekstra med overløp har liten betydning for artsinventaret på utbyggingsstrekningen i og med at de kommer i det som allerede er definerte flomperioder fortrinnsvis vår og høst. Samlet sett mener vi derfor at det ikke er grunnlag for å hevde at arts mangfoldet i Storebekk vil bli påvirket av noen få ekstra dager med overløp sammenlignet med dagens situasjon. Tilsvarende vurdering vil også gjelde for bekkekløfta som helhet. Det er også i samsvar med NVEs tidligere vurdering der man i vurderingen har forholdt seg til en slukeevne på 1,6 * middelvannføringen, tilsvarende det vi nå foreslår som nytt nivå, og kommet til at et slikt vannuttak ikke medfører ulemper for allmenne interesser.

Bleke

NVE har i sitt vedtak lagt stor vekt på at Storebekk er en del av blekas naturlige utbredelsesområde, og at en utvidelse av kraftverket vil kunne ha negativ påvirkning på bestanden.

Rådgivende biologer skriver i sin fagrapport at det bare er nedre del av Storebekk, dvs. nedenfor utløpet av kraftverket, som har vært en del av blekas naturlige utbredelsesområde. Statsforvalteren på sin side nevner at området mellom Dåsvatn og kraftverket er fiskeførende, men at det ikke er avklart om bleke benytter området.

For det første så tar altså Statsforvalteren utgangspunkt i strekningen mellom kraftverket og Dåsvatn, en strekning som ikke blir påvirket. En antitetisk tolkning tilsier da at Statsforvalteren ikke ser for seg konsekvenser for bleke oppstrøms kraftverket som følge av økt slukeevne. For det andre så har Statsforvalteren uansett ingen motforestillinger til økt slukeevne når det gjelder konsekvenser for bleke nedenfor kraftverksutløpet.

NVE skriver videre i sitt Bakgrunn for vedtak-notat:

«.....Forholdene i området er i bedring og arten er igjen sporadisk påvist i Dåsåna opp til Dåsvatn. I en kalkingsplan for bleka fra 2012, er den nederste kilometeren av Storebekk tatt med som aktuelt kalkingsområde i forbindelse med reetableringen av bleka. Nedre del av

Storebekk har altså potensiale som reproduksjons- og oppvekstområde for bleke. Dette omfatter deler av utbygd strekning, men primært områder nedstrøms kraftstasjonen...»

Til dette vi påpeke at i kalkingsplanen fra 2012 så er ikke kalkdoserer i Storebekk det foretrukne alternativet. Derimot er alternativ 2B trukket frem som det beste. I så fall blir det ingen endring for Storebekk. NVE skriver at nedre del har potensiale som reproduksjonsområde og gyteområde siden det ligger inne i kalkingsplanen. De tar det altså implisitt for gitt at tiltaket vil få økt verdi med en kalkdoserer. Vi tror NVE her kan ha oversett at i vedlegg A til kalkingsrapporten så er kalkdosereren planlagt ved veibrua over Storebekk, altså godt nedenfor kraftverksutløpet. Det vil derfor ikke bli noen endring på utbygd strekning. Når så i tillegg vannføringen tidvis kan være svært lav, av naturlige årsaker kan ikke SK se at en svært moderat økning i slukeevnen vil ha konsekvenser for bleka. Dersom vi hadde oppretthold søknaden om regulering kunne dette i alle fall gitt en mening å hevde i og med at det hydrologiske regimet ville blitt noe endret. Slik klagen nå er utformet, mener vi hensynet til bleke ikke skal ha betydning for saken. Dette er sammenfallende med hva høringsparter og fagekspertter også har uttalt.

NVE har i sitt vedtak uttalt at det er viktig å unngå gassovermetning i avløpsvatnet. Vi vil her vise til at kraftverket er utstyrt med peltonturbiner som sikrer god lufting av avløpsvatnet. Dette vil ikke endres selv om slukeevnen i kraftverket øker. Vi kan heller ikke se at det er behov for omløpsventil her, gitt at det er en moderat slukeevne i seg selv, og i svært liten grad forekomst av fisk som blir berørt på strekningen nedstrøms utløp. Å pålegge SK et slikt kostbart tiltak som vil ha svært liten nytteverdi vil etter vår mening være fullstendig disproporsjonalt.

Oppsummering

SK hadde opprinnelig søkt om å øke slukeevnen til 1,25 m³/s. Ved å redusere økningen til 1,1 m³/s og opprettholde en fast årlig minstevannføring på 30 l/s så får vi også noen andre positive virkninger. Vi trenger ikke lenger å grave parallell rørgate i øvre del. Det vil være kapasitet i nettet uten nye tiltak i og med at alt da kan mates inn via eksisterende trafo. Vi trenger heller ikke legge til rette for slipp av differensiert minstevannføring fra inntaket.

Forskjellen i produksjon ved ulike slukeevner er såpass liten at vi mener det er mest hensiktsmessig å sette slukeevnen til 1,1 m³/s. Vi får da en produksjon på 8,0 GWh/år, en økning på 1,5 GWh/år sammenlignet med som bygget i 2004 og 0,7 GWh/år med ny produksjon helt kostnadsfritt. Dette er en økning som vi kan få helt uten å påføre vassdraget nye ulemper. Med andre ord et perfekt O/U-tiltak på linje med det som myndighetene har etterlyst og oppfordret til.

Vi vil også legge til at NVE ikke trenger å hevde at dette er endringer som må behandles som en ny søknad. Vi klager på NVEs avgjørelse om å avslå slukeevnen, og NVE ville stått fritt i sitt vedtak til å fastsette en lavere slukeevne enn hva vi hadde søkt om, dersom de hadde ment det var nødvendig. Dette er analogt med at det settes andre størrelser på minstevannføring eller begrensninger på reguleringshøyde sammenlignet med hva som er omsøkt. Det er heller ikke lagt frem ny informasjon av en slik art at en trenger å involvere høringsparter på nytt, ikke minst fordi høringspartene var nøytrale eller positive allerede i høringsrunden til økt slukeevne i Storebekk kraftverk.

Konklusjon

Vi mener at vi har brakt til veie nye opplysninger for NVE i form av at det er lagt frem oppdaterte hydrologiske data og at vi har sannsynliggjort at bleke ikke på noen måte vil bli påvirket av en beskjeden økning i kraftverket. Kalkdoserer er nå plassert helt i andre enden av Dåsevatt i Dåsåna og vil heller ikke legge til rette for forekomst av bleke på utbyggingsstrekningen i fremtiden i Storebekk. Naturmangfoldloven §9 om føre-var- prinsippet kommer derfor etter vår mening ikke til anvendelse her.

Storebekk kraftverk AS ber på denne bakgrunn om at NVE i medhold av forvaltningsloven § 33, 2. ledd omgjør sitt eget vedtak om å avslå søknaden om økt slukeevne i Storebekk kraftverk, subsidiært at saken oversendes til Olje- og energidepartementet for endelig avgjørelse.

Med hilsen

For Storebekk kraftverk AS

Øyvind Gundersen

Vedlegg: Norconsult – hydrologisk underlag